

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potenciala za trajnostni razvoj v okviru EU.

*Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi **Integral Green Slovenia** (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.*

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

DVANAJSTI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 56. nadaljevanje

14. 5. 2018

56. Mladi inovativni Slovenci uspešni z množičnim financiranjem, tudi sodelo ima vlogo

Vsako leto Svetovni gospodarski forum objavi poročilo o svetovni konkurenčnosti, ki primerja skoraj vse države na svetu preko široke palete kazalnikov na različnih gospodarskih, socialnih, političnih, izobraževalnih in drugih področjih. V poročilu za obdobje 2014-2015¹ je od skupno 144 držav Slovenija dosegla nerazveseljivo 70. mesto, med številnimi težavnimi področji pa je morda najbolj izstopal njen razvoj finančnega trga, kjer se je uvrstila med države z najslabšim rezultatom: 125. mesto po razpoložljivosti tveganega kapitala, 140. mesto po možnosti enostavnega dostopa do posojil in 144. (čisto zadnje) mesto glede na stabilnost bank (Kickstarting Slovenija).

¹ Dostopno prek: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2014-2015/>.

S temi depresivnimi informacijami se je začel članek iz leta 2015 o uspehih slovenskih inovatorjev na Kickstarterju, takrat največji platformi za množično financiranje (crowdfunding).² »Nujnost je mati izuma«, kot pravi rek, in s temi uspehi je obstajal vsaj en žarek upanja za precej grozljivo stanje finančnega sektorja v Sloveniji. Zaradi težkega dostopa do zagonskih sredstev ni presenetljivo, da se je v letih pred objavo članka veliko število večinoma mladih, inovativnih in podjetnih Slovencev (večinoma so se povezali v time) obrnilo na mednarodne spletne strani za množično financiranje. V množičnem financiranju so videli realistično možnost, da zberejo nujna sredstva za uresničitev svojih projektov – in pri tem so bili nadpovprečno uspešni.

Čedalje več mladih slovenskih podjetnikov je v zadnjih letih (vsaj do leta 2017)³ preneslo drzne projekte v življenje s pomočjo platforme za množično financiranje, najprej preko Kickstarterja, nato tudi drugih. Glede na neuradno poročilo⁴ je bila Slovenija leta 2014 najpomembnejša dežela po Kickstarter kampanjah na prebivalca. Niko Klanšek, med prvimi in tudi zelo uspešnimi Slovenci na Kickstarterju, je v intervjuju z naslovom »Slovenci smo Kickstarter velesila«⁵ razkril podatek, da je povprečna uspešnost vseh kampanj na Kickstarterju 33 odstotkov, slovenskih pa 55 odstotkov. Ta uspeh pripiše – kar je še posebej pomembno z vidika naše razprave o socialnem, na znanju temelječem gospodarstvu - predvsem skupnosti, ki so jo postavili. Ta je močna, ljudje si med sabo radi pomagajo. Kot navaja, je celo v New Yorku dogodkov, na katerih ljudje delijo izkušnje s pripravo projektov na Kickstarterju, manj kot v Sloveniji, tisti, ki jih tam organizira, pa običajno s tem prodaja kakšno lastno storitev.

V nadaljevanju prispevka se bomo še posvetili socialnemu vidiku inovacijskega ekosistema, ki je do uspešnega množičnega financiranja pomagal mladim slovenskim inovativnim podjetnikom. Najprej pa bomo, tudi v skladu s teorijo integralne zelene ekonomije, poiskali nekaj uspešnih kampanj, ki jih lahko umestimo na področje zelenega gospodarstva:

- Do vključno leta 2015 je bila najuspešnejša slovenska kampanja na Kickstarterju FlyKly Smart Wheel, pod katero se je leta 2013 podpisal Niko Klanšek - z ekipo je zbral več kot 701 tisoč dolarjev (za cilj so si zastavili 100.000).⁶ Inovacija je pametno električno kolo (zadnje kolo), ki se ga lahko vgradi v različna kolesa.⁷

Sliki levo in zgoraj: FlyKly Smart Wheel, montiran na zadnje kolo

² Kickstarting Slovenia. (2015). http://www.inyourpocket.com/slovenia/Kickstarting-Slovenia_73731f.

³ V zadnjem letu je postalo zelo popularno veriženje blokov (blockchain), projektov množičnega financiranja je nekoliko manj (prim. Kickstarter ni več paradni konj, Sabina Lokar, 19. 3. 2018, <https://www.dnevnik.si/1042815299>).

⁴ Successful with Kickstarter. (2014). <https://www.wieninternational.at/en/aktuell/successful-with-kickstarter-en> (dostopno: 11. 8. 2015, danes prispevek ni več dosegljiv).

⁵ <https://startaj.finance.si/8857090> (Blažej Kupec, 18.05.2017). Niko Klanšek je od leta 2012 pomagal in svetoval okoli 40 ekipam, finančno podprl več kot 130 projektov in uspel z lastnimi električnimi kolesi FlyKly.

⁶ Vir: Top 10 slovenskih Kickstarter kampanj, Maruša Žibert, 14.12.2015, dostopno prek <https://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/top-10-slovenskih-kickstarter-kampanj>.

⁷ Vir: https://www.inyourpocket.com/ljubljana/Fly-Kly_136734v.

- Glede na dolgo tradicijo lesarstva v Sloveniji ne preseneča, da je kar nekaj slovenskih inovatorjev in inovatorskih ekip uspelo na Kickstarterju z lesenimi izdelki. Elvis Halilović je s pinhole kamerami **Ondu** leta 2013 popolnoma obnoren podpornike predstavil Elvis Halilović, nato pa s svojo ekipo uspešno zbral sredstva tudi dve leti kasneje za novo, izpopolnjeno verzijo Ondu kamer (slika desno). Kamere so izdelane iz javorjevega in orehovega lesa, premazane pa so s čebeljim voskom.

- **Toktok trobla** – dizajnersko oblikovan lesen zvočnik za pametne telefone (ekipa: Dva Primorca in Ljubljčan)

- ekipa **Tratar Bikes**, ki jo sestavljajo Janez Tratar, Nejc Puš in Matej Ramšak, je prepričala Kickstarter s prestižnim lesenim mestnim kolesom.⁸

- **Olaf** – inovativni hibridni skiro z leseno desko. Ekipa Olaf, katere glavni oblikovalec in lastnik patenta za mehanizem zlaganja je Boštjan Žagar, je izdelala dve različici skiroja: OLAF Business je skiro, voziček in certificirana ročna prtljaga (tri v enem), OLAF Urban pa je skiro, nahrbtnik, voziček in longboard (štiri v enem).⁹

Niko Klanšek v zvezi s podpornim okoljem za projekte množičnega financiranja v citiranem intervjuju pripoveduje o tako imenovanih meetup dogodkih, ki potekajo enkrat na dva meseca, organiziram pa jih v okviru pobude Crowdfunding Slovenija. Tam si izmenjujejo izkušnje, imajo različna predavanja in delavnice. Tako inovatorji lesenih kamer Ondu in Olaf skirojev kot številni drugi podjetniki pa so razvili svoje izdelke v Kreativnem centru Poligon, bodisi neodvisno bodisi s pomočjo različnih strokovnjakov. Kot se sami predstavijo¹⁰: Poligon je neodvisna platforma za razvoj neprofitnih in profitnih projektov z namenom opolnomočenja samozaposlenih ustvarjalcev. Združuje slovenske skupnosti, ki delujejo na področju kreativnih ekonomij, socialnega podjetništva in kulture. Te skupnosti so zrasle kot odgovor na gospodarsko krizo in z njo naraščajočo prekernostjo predvsem mladih profesionalcev.

Poligon je 800 kvadratnih metrov velik prostor v stavbi nekdanje Tobačne tovarne, namenjen sodelu oziroma s tujko, coworkingu. Sodela ne gre enačiti s sodelovanjem. Sodelo svoje korenine vleče iz sedemdesetih let v ZDA, ko so programerji, filmarji, oblikovalci, pisci ter drugi ustvarjalni pogosto delali po kavarnah. In ker so bili strokovnjaki različnih področij dobesedno na dosegu roke, so si vedno pogosteje pomagali, vsak pri svojem projektu. Polagoma so, da bi zmanjšali stroške, najemali skupne pisarne, kjer so še vedno delali vsak svoje, a kultura neobveznega sodelovanja in pomoči - po potrebi in volji - se je nadaljevala.¹¹

Kot smo prikazali v današnjem prispevku, so mladi nosilci gibanj za dve novi, sodobni obliki v podjetništvu: sodelo («coworking») in množično financiranje («crowdfunding»), ki ju lahko uvrstimo v socialno, na znanju temelječe gospodarstvo in sta pogosto povezani z željo po aktivnem prispevku k pozitivnim spremembam v družbi oz. okolju. O perspektivnosti teh prizadevanj bomo spregovorili še v naslednjih prispevkih, ko nadaljujemo obravnavo »severnega« pristopa integralne ekonomije in integralnega zelenega razvoja¹².

Dr. Darja Piciga

⁸ Informacije o Ondu kamerah, Toktok trobli in Tratar Bikes smo povzeli po že citiranem viru [Top 10 slovenskih Kickstarter kampanj](#).

⁹ vir: <http://citymagazine.si/clanek/slovinci-na-kickstarterju/> (Lucija Marko, 21. 9. 2015).

¹⁰ <http://www.poligon.si/>.

¹¹ Povzeto po izjavi Eve Perčič, ene od soustanoviteljic Poligona, za prispevek »Poligon, ki v državo privablja milijone, pred zaprtjem. Središče za sodelo in množično financiranje.« 7. februar 2015, <http://www.rtvsllo.si/lokalne-novice/poligon-ki-v-drzavo-privablja-milijone-pred-zaprtjem/357676>.

¹² Ta pristop obravnavamo od skupnega 49. in 50. nadaljevanja [Integralne serije](#) dalje.